

Jožica Marn Gerden
in Petr Jandáček

POTOVANJE SKOZI ČAS

POVEST
O LEDENEM MOŽU ÖTZIJU
IZ TIROLSKE

Založništvo Jutro

PROSVETNA KNJIŽNICA

Zlata jabolka tri padla so iz nebes:
prvo jabolko je za tistega, ki je povest napisal,
drugo jabolko je za tistega, ki je povest prebral;
če si je povest zapomnil in jo posredoval prijateljem ...
ujemi tretje zlato jabolko in ...

OSTANI MLAD!

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32

MARN GERDEN, Jožica

Potovanje skozi čas : povest o ledenem možu Ötziju iz Tirolske /
Jožica Marn Gerden in Petr Jandáček . - Ljubljana : Jutro, 2004. -
(Prosvetna knjižnica)

ISBN 961-6433-27-X

1. JANDÁČEK, Petr
126767872

OSTI JAREJ,
*Jožica in Petr podarjata povest slovenski mladini
v domovini in po svetu.*

UVOD

Ob odkritju 5300 let starega, zmrznjenega in izsušenega Tirolca Ötzija v letu 1991, smo se mnogi Slovenci, v domovini in razseljeni po svetu, spomnili na našega sanjskega kralja Matjaža, ki spi pod visoko goro v pričakovanju svobodne Slovenije. Ta naj bi se že končno prebudil in nam s svojo vojsko prikoral na pomoč v boju za slovensko osamosvojitve, ki se je dogajala prav v tistem času.

Dolga brada se je morala kralju Matjažu že skoraj devetkrat oviti okoli mize od tistega davnega dogodka, ko ga je pogoltnila gora z njegovo vojsko vred. V času slovenskega boja za svobodo pa se je baje kralj Matjaž le predramil in je previdno poslal na ogled svojega najboljšega kovača, bakrenolasega Orla, da preudari, ali je končno napočil pravi čas, ko bo Slovenija potrebovala pomoč njegove vojske. Bakrenolasi Orel, ki je bil velik mojster v kovanju orožja, bo hitro ugotovil, ali je njegova domovina dovolj oborožena za boj ...

Predstavljajmo si, da je bil junak naše povesti, ledeni mož Ötzi, ali »bakrenolasi Orel Zaplata«, kot so ga imenovali trgovci v naši pripovedki, slavni kovač pravljичnega Kralja Matjaža! Po imetju, ki je bilo najdeno poleg njega lahko sklepamo, da je bil ledeni mož ali naš Bakrenolasi Orel v svojem življenju izurjen kovač in bakrar. Prav v času slovenskega osamosvajanja pa se je le prebudil iz globokega sna in se ves zledenel končno znašel na domačem Višgorju. Ledeni mož Ötzi ali oči Zaplata je postal najstarejši prednik današnje združene Evrope.

Povest o ledenem možu Ötziju nas popelje nazaj v čas pred 5300 leti, ko je na Višgorskem živel, vlival bakrene sekire in koval bojno orodje naš slavni kovač, Bakrenolasi Orel Zaplata.

TIROLSKA – DOMOVINA »ÖTZIJA« ZAPLATA

VIŠGORJE, poimenovano v slovenščini, je bilo starodavno naselje naših prednikov, kjer je pred 5300 leti živel ledeni mož Ötzi ali naš pravljичni oči Zaplata. Danes se to naselje na Tirolskem imenuje VINSCHGAU v nemščini ali VAL VENOSTA v italijanščini, kar dokazuje, da se kraj imenuje po prvotnih prebivalcih, po naših prednikih, srednjeevropskih Venetih.

V bližini je Lechova dolina, imenovana po legendarnem Lehu, predhodniku poljskega naroda.

NEKOČ V DAVNIH ČASIH,

... pred dobrimi 5300 leti, ko je močvirsko Lobjansko jezero še segalo od današnje Ljubljane in Iga do Vrhnike in so na njegovih bregovih v lesenih koliščih živeli naši predniki Lobjanci, je v višjem alpskem svetu živel njim sorodni rod Višgorcev. Starešina njihovega rodu je bil slavni kovač, Bakrenolasi Orel Zaplata.

Naši starodavni predniki, ki so bili srednje-evropski domorodci, so nekdanj imeli svojega slavnega vladarja, kralja Matjaža.

O njem se je ohranila povest:

»Kralj Matjaž je bil dober vladar, zato so bili takrat res dobri stari časi ... Noč in dan so bila odprta grajska vrata in vsak siromak si je mogel izprositi milosti in pravice. Ker pa je bil Matjaž bogat vladar, so mu drugi kralji zavidali in kakor gosonic na repišče je nekoč iz onega kraja, kjer zahaja sonce, prišlo sovražnikov nad kralja Matjaža, ki so v krvavem boju pokončali njegovo vojsko, tako da mu je ostalo le še sto zvestih junakov ...

Dokler je hodil kralj Matjaž po zemlji, je imel tudi imenitnega mojstra za bojno orodje ... Tudi ta je sedaj pri njem v votlini in čaka, kdaj bo mogel njegov vladar spet rabiti njegovo spretnost.«

Mojster za bojno orodje, kovač Bakrenolasi Orel je tako ujet pod goro Pečko pogostokrat sanjal o svoji družini na Višgorju. Kralju Matjažu je rad pripovedoval o svoji ženi Danici, o vnukih Lučki in Jančku, o hčeri in Lučkini mamici Vesni ter o zetu Sokolu. Kralj Matjaž je zato dobro vedel, kako kovač Orel pogreša svojo družino in ne bo srečen prej, dokler se ne bo vrnil med svoje ljudi na domače Višgorje.

VIŠGORSKI KOVAČ BAKRENOLASI OREL

Bakrenolasi Orel je bilo nekoč poslovno ime našemu slavnemu predniku, ki je 5300 let star »ledeni mož Ötzi«.

Njegovi bližnji domači so Orla imenovali »oči Zaplata«, medtem ko je bil med trgovci predvsem znan po poslovnem imenu »Bakrenolasi Orel«. V življenju je bil Orel imeniten kovač, ki je vlival bakrene sekire in koval bojno orožje, zato so ga okoliški rokodelci

in trgovci, s katerimi je pred odhodom v vojsko sklepal posle, imenovali »Bakrenolasi Orel«.

Duh oglednega orla je bil že od mladosti njegov zaščitni totem, zato se je imenoval »Orel«. Orel je izdeloval orodje, talil baker in vlival sekire ter z njimi trgoval po bližnjih in daljnih krajih prek visokih Alp. Zaradi velikih količin bakra, ki ga je v življenju pretopil, so se mu lasje bakrenasto svetlikali v soncu, zato so ga ljudje po domače in opisno imenovali »bakrenolasi«. Zaradi svoje spretnosti v kovaštvu in vlivanju sekir je bil Orel visoko spoštovan na Višgorskem.

Njegov pokojni oče Zaplata je bil znan po šivanju toplih kožuhov, zato so se tako imenovali tudi njegovi potomci.

Žena Bakrenolasega Orla Zaplata je bila Modra Danica, ki je vstajala rano z jutranjo zarjo in skupaj z možem sta trdo delala in skrbela za svoj rod. Posebno se je odlikovala v obrti strojenja živalskih kož in v izdelovanju usnjenih oblačil.

Lučka je bila vnukinja Bakrenolasega Orla in Modre Danice ter prva hči Svetlolase Vesne. Uka željna deklica je prišla v šolo k dedku in babici. Njeno pravo ime je bilo Vida in je res želela vse videti in vedeti. Njena mamica Vesna je bila svetlolasa hči Bakrenolasega Orla in Modre Danice in žena prevejanega lovca Sokola.

KOLEN DARJA JE ŠTELA ČAS

Dedek Zaplata je odpeljal Lučko naslednji dan k stari ženi Kolen Darji, ki je bila znana po spretnosti časovnega štetja od enega mladoletja do drugega. Poljedelcem je rada podarjala šop trakov, ki jih je imenovala koledar. To je bil poseben pripomoček za štetje dni. Prebivalci Višgorja so vestno štelili čas tako, da so vsak dan odtrgali na traku eno koleno. Starko Kolen Darjo so zato spoštljivo in hvaležno imenovali Modrijanka Kolendarka.

Kolendarka je rada učila otroke, kako se šteje čas:

»Glej in poslušaj me pazljivo, bistra Lučka! Tukaj imam preluknjan kamnit obroček. Na obroček privežem za vsak prst obeh tvojih rok in še za tri prste povrh (13) dolgih usnjenih trakov. Ti predstavljajo lune mesece, to je čas od enega mlaja do drugega. Vsak trak zavijem za dva prsta manj, kot imaš prstov na roki ti, tvoja babica in dedek skupaj (28). Ko preštejemo vse te zavitke, dobimo toliko kolen (364), kot je dni od enega mladoletja do drugega. Imenuje se časovnik ali koledar, ki zaznamuje eno leto. Če se boš naučila šteti čas, boš visoko spoštovana na Višgorju,« je še poudarila Kolendarka.

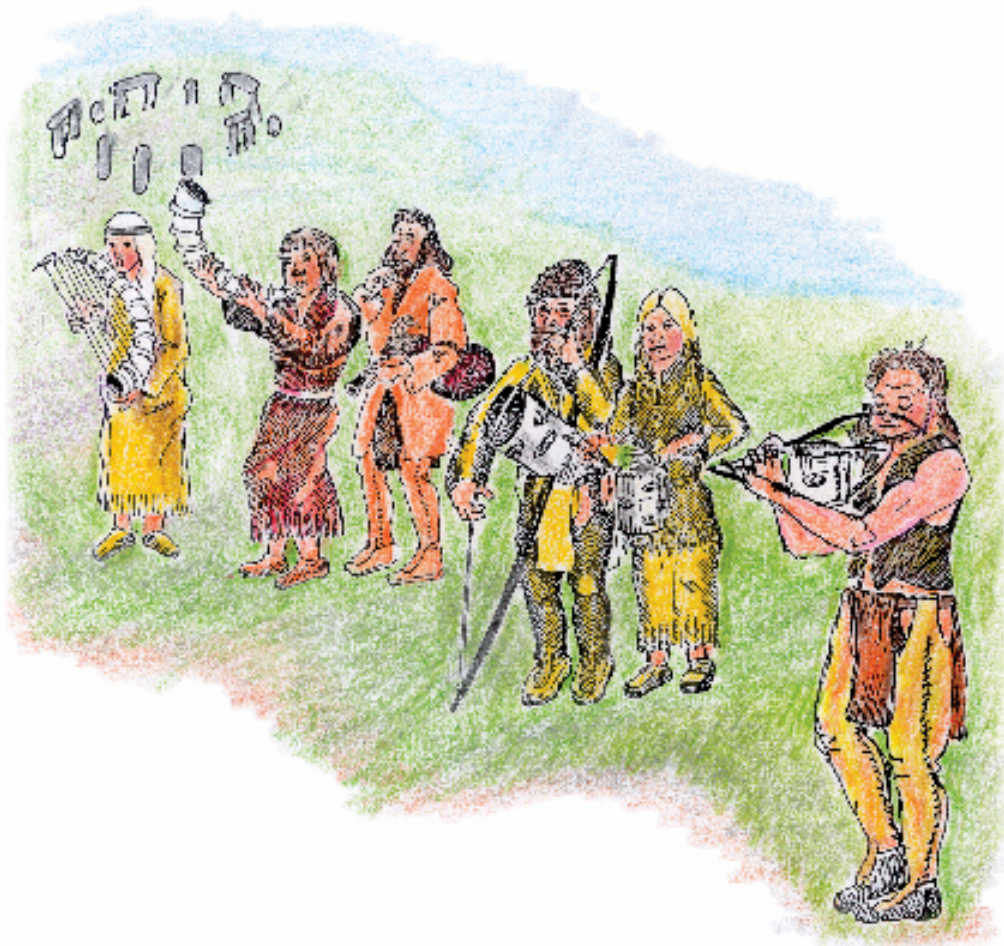
Starešina naselja Višgorja je redno ob vsakem mladoletnem praznovanju pomlajenja skrbno začrtal v kamen nov znak za prst stran od prejšnjega. Vsaka črta je predstavljala novo letnico. Otroci so te črte radi preštevali na prste rok, istočasno pa skladali pesmice in veselo prepevali. Tako se je tudi njihovo parno štetje vedno prijetno rimalo: *ena, dva – ropota; tri, štiri – netopiriji; pet, šest – gremo jest; sedem, osem – kruha prosem; devet, deset - ga gremo vzeti ... Pet je polna pest, še en' je šest, 'še k dvem – je sedem ..., 'dve pest' je deset in 'dvej'deset' je dvajset ...*

Koledar je bil že od nekdaj zelo pomemben pripomoček v poljedelstvu. Poljedelcem je nakazoval čas kdaj je treba sejati in kdaj bodo uživali sadove poljskega dela.

Višgorci so vestno sledili letnim časom in so zato uporabljali letni časovnik ali koledar. Ugotovili so, da najdaljši poletni dan v letu pride v 182 dnevih po najkrajšem zimskem dnevu, ko sonce vzide in zaide najdlje od severnega pola. V najdaljšem poletnem dnevu leta pa sonce vzide in zaide najdlje od južnega pola, dlje kot katerikoli drug dan v letu. Spomladno in jesensko enakonočje, ko je dolžina dneva enaka dolžini noči, so praznovali z velikim vaškim kresom. Veselili so se, ker se ob spomladnem »kresi dan prevesi«, ko se pričnejo topli dnevi daljšati in noči krajšati. Napočil je čas

prebujanja in mlajenja Matere Zemlje. Ob jesenskem enakonočju pa se začnejo dnevi krajšati in je čas rodnosti, zorenja in žetve ter čas največjih zahvalnih daritev.

Poznali so tudi modre ljudi Drvide, ki so živeli takoj na drugi strani pragozda. Ti so bili še večji strokovnjaki v zasledovanju sončne poti, ker so se zelo natančno posvečali štirim letnim časom in čudežnim skrivnostim rodne Matere Zemlje. Pripravljali so velike plesne slovesnosti na čast rodovitnosti in so obilno darovali

bogovom. Ob takšnih svečanih obredih so oplajali Mater Zemljo, ji postavljali visoke obredne monolite in se ji priporočali za rodnost svojih družin. S kamnitimi stolpi so zaznamovali pot sonca, strani neba in letne čase. Na polovico razdalje med najdaljšim severom in najdaljšim jugom so postavili kamnito znamenje, ki je zaznamovalo sredino spomladne in jesenske poti sonca. Druidi so verovali, da si bodo s posebnimi obredi tudi sami pridobili nadnaravne in čudežne moči in postali jasnovidci.

Skrivnostne čarovnike Druide so Višgorci imenovali Drvidi, ker so živeli za velikim drvenim gozdom.

OBISK PRI ČEVLJARJU

Oči Zaplata je odpeljal vnučko Lučko k svojemu sorodniku Pečki Skali v sosednjo Lehovo dolino, da bo videla, kako izdeluje obuvala.

Bistra Lučka je bila zelo navdušena, ker takšne delavnice dotlej še ni videla. Tudi sama si je zelo želela par novih toplih čevljev, da ne bi bila bosa, vendar si ni upala niti izdahniti svoje velike želje; le tiho in pazljivo je opazovala.

Krojači in izdelovalci obutve so pogosto skupaj krojili in šivali oblačila in obuvala. Na krznene hlačnice za vsako posamezno nogo je čevljar prišil podaljšan jezik, ki je služil nogi kot zanka. Vrhnji del hlačnic pa so si privezali okrog pasu. Tako so hlačnice ostale na mestu in zataknjene v čevljih; bile so zelo tople v mrzli zimi.

Iz medvedje kože je obuvalec Pečka Skala skrojil močne podplate. Nanje je nato pritrdil mrežasto lipovo ličje v obliki noge. To je dobro obložil s suho travo, nato je obuvalo v notranjosti naknadno obložil še z mehko jelenjo kožo. Vmesna obloga mahu ali trave je varovala noge pred mrazom in mokroto. Iz mehke telečje kože je urezal še močne usnjene vezalke, s katerimi so čevlje tesno privezali k nogi, da se niso sezuvali. Lepilo, ki so ga uporabljali čevljarji za izdelovanje čevljev, so dobili iz dobro prekuhanih živalskih parkljev in ostankov kož.

Usnjeno obutev je bilo potrebno nazadnje še premazati z mastno žolco, da je usnje postalo odpornejše in neprepustno za vlago v dežju in v snegu.

Ker je bistra Lučka tako tiho poslušala in opazovala delo, ji je stric Pečka Skala pred odhodom podaril par novih toplih čevljev. Neizmerno jih je bila vesela, saj so bili njeni stari čevlji močno obnošeni in že zdavnaj premajhni, zato je raje hodila bosa. Novi

mehki kožuhasti čevlji jo bodo prijetno greli v dolgi zimi, ki bo nastopila prav kmalu. Zime na Višgorskem so bile vedno dolge in mrzle, zato so se ljudje za zimo dobro pripravili tudi z obutvijo.

KONEC DOLGEGA POPOTOVANJA

Popotnik 'Ötzi' ali naš bakrenolasi oči Zaplata ni ob slovesu niti pomislil, da bo trajalo 5300 let, preden se bo vrnil na Višgorje med svoje ljudi. Svojih potomcev pa v modernem času 20. stoletja ni mogel več najti, ker so govorili razne tuje jezike. Ljudje, ki gospodarijo na njegovi zemlji, ga niso prav nič razumeli, on pa njih tudi ne, zato so mu bili tujci. Nenadoma se ni več znašel, kje je pravzaprav njegova ljubljena domovina. Zgrešil je pot in v hudem mrazu ga je celo napadel Črt. Vrnitev zanj je bilo hudo razočaranje, zato je ranjen in obupan obležal ves zmrznjen v snegu...

Toda, izpolnil je svojo obljubo: Vrnil se je!

Naš kralj Matjaž pa še dalje spi pod goro Pečko in čaka na boljše in pravičnejše čase ...

Ledeni mož Ötzi (naš bakrenolasi Orel ali oči Zaplata), ki je bil najden pod snegom leta 1991, je ležal prav v takšnem položaju, kot mu je svetoval v naši povesti prevejani Sokol pred 5300 leti. Ob njem so našli vse njegovo premoženje, ki je bilo tri do štiri metre stran od njega zloženo na skalni polici, kot ga je bil sam razstavil. V desni roki je stiskal dvorezni kresilni nož. Njegova leva roka mu je bila tesno potisnjena pod brado, da je bil videti v dokaj nelagodnem položaju. Prsti na nogah so mu bili povsem iztegnjeni, da bi mu omogočili hiter telesni zasuk in pomagali desni roki z nožem pri močnem udarcu po sovražniku.

Bakrenolasi očak Orel je moral biti presenečen, ko je po več tisočletjih ugledal pred sabo svoj rojstni kraj. Ni se mogel načuditi, zakaj je njegova domovina dandanes križemkražem začrtana z mednarodnimi mejami in kako to, da se posamezni predeli imenujejo Slovenija in Avstrija, Nemčija, Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska, Hrvaška, Severna Italija, pa Švica, Francija in Španija in

tako naprej. Nasledniki istega prebivalstva govorijo mnogo jezikov, da se med sabo komaj sporazumevajo.

Presenečenje bakrenolasega Orla je razumljivo, saj je območje današnje srednje Evrope nekdanj pripadalo enotnemu prebivalstvu in našim skupnim prednikom. Sledove enotnega prebivalstva lahko razberemo iz številnih imen krajev in med mnogimi prastarimi venetskimi napisi prek vsega območja, kjer so v davnini živeli naši predniki. Ti se dajo razbrati le s pomočjo sloven(et)skega jezika.

O ledenem možu Ötziju ostaja nerešenih še mnogo vprašanj. Neznanka ostaja tudi vzrok njegove nenaravne smrti. Je morda ranjen zašel v snežnem zametu, zaspal od utrujenosti in zmrznil? Je bil sezonski pastir ali planšar? Ali je bil »daritvena žrtev« ...? Je Ötzi prednik slovenskega »očija«? Nedvomno je Ötzi slaven mož in znan po vsem svetu kot najstarejši prednik Evrope 21. stoletja.

KDO JE LEDENI MOŽ »ÖTZI«?

Ob odkritju več tisoč let stare mumije ledenega moža znanstveniki iščejo odgovore na mnoga vprašanja: kdo je bil pravzaprav »Ötzi« v življenju, kdo so bili njegovi predniki in potomci in v kakšnih razmerah je živel.

Septembra leta 1991 sta dva izletnika v Ötztal na Tirolskem, v kraju Vinschgau, ki leži na meji med današnjo Italijo in Avstrijo, našla najstarejšega, od mraza izsušenega in naravno mumiziranega človeka. Zaradi nadpovprečno toplega poletja se je nenadoma prikazal v tajajočem se ledu. Strokovnjaki so ocenili njegovo starost na približno 5300 let. Ledenega moža so najprej poimenovali po gorovju Ötztal v Alpah, kjer je bil odkrit.

Odpeljali so ga na univerzo v Innsbruck za nadaljnje znanstvene raziskave, po treh letih pa so ugotovili, da je bil najden približno sto metrov daleč od sedanje državne meje z Avstrijo na italijanski strani, zato so ga preselili v mesto Bolzano v Italijo.

Ötzi je imel pri sebi sekiro iz bakra, tul poln puščic in bodalo s kresilnim rezilom. Ob njem so našli tudi kamnit obroček, na katerem so bili pritrjeni številni usnjeni trakovi in dve k zapestju privezani gobi.

Njegova oblačila so bila iz živalskih kož, imel je nepremočljivo travnato ogrinjalo, pokrivalo iz medvedjega krzna, usnjen pas z orodjem, na nogah pa ostanke krznenih čevljev, ki so bili napolnjeni s travo in mahom ter z vrvico še vedno pritrjeni k nogi. Njegov oprtnik je spleten iz leskovih šib in okrepljen z macesnovim lesom. Lok iz tise je bil nekoliko večji kot sam Ötzi, zato je lahko s kresilnimi puščicami streljal na daljavo do 180 metrov. Njegova popolna oprema je narejena iz osemnajstih različnih vrst lesa, ki rastejo na območju Alp še danes, kar dokazuje izredno preudarnost in sposobnost naših prednikov pri izdelovanju lesenega orodja. Kresilni nož z jesenovim ročajem, ki ga je imel pri sebi, dokazuje, da je orožje nastalo prav na tem območju in da so tedanji prebivalci z njim trgovali po vsej srednji Evropi. Ugotovili so, da je bilo kresilno bodalo skovano iz kamna od bližnje Lesene gore, zato sklepamo, da so rezila in drugo orodje prodajali in ga izmenjavali med sorodnimi ljudmi ob trgovski poti od Visle do Jadranskega morja in dalje. Podobna rezila so našli tudi v do 400 km oddaljenih krajih, celo na območju današnje Nemčije, kjer je domovina šlezjskih Vendov ali Sorbov, znanih po kulturi žarnih grobišč, ki predstavlja zibelko srednjeevropske kulture.

Zrnca starodavnega enozrnatega žita (*triticum monococcum*) in ovsa, ki so jih našli na njegovem oblačilu, so prav tako dobro ohranjena in raziskava dokazuje, da so bila zdrobljena in predelana v preprost kruh. Po raziskavi trav so znanstveniki ugotovili, da je bil Ötzi prebivalec nižjih predelov Ötztalskih Alp. Znano je, da je bilo na tem območju, kjer danes le 5 km stran stoji grad Juval, naselje že v srednji železni in v bakreni dobi.

Ozeblina na prstih in obraba kosti na nogah dokazujejo, da je Ötzi pogosto potoval prek visokih gora. Množični znaki tetoviranja na telesu (57) so verjetno posledica šamanskega zdravljenja. Njegova oprema skupaj s pripomočki in z oprtnikom dokazuje, da je bil dobro preskrbljen za življenje in preživetje v visokih Alpah. Pozornost privlači tudi brezova goba, ki jo je imel s seboj Ötzi. Po njegovih nohtih so ugotovili, da je bil slabega zdravja, zato je lahko gobo uporabljal poleg kresanja ognja tudi za zdravljenje, kot antibiotik.

Na površini njegovih las so znanstveniki zasledili nenavadno velike količine bakra in arzena. Ötzi je bil verjetno bakrar, ki je kopal bakrovo rudo, jo talil in vlival sekire. Pri delu je neizogibno vdihaval arzenske hlapce, ki nastajajo pri taljenju tamkajšnje bakrove rude. Postopek predelave je zaradi strupenih arzenskih hlapov zelo nevaren in zahteven. Slike na skalah v Alpah, ki izhajajo iz tiste dobe, potrjujejo, da je lastništvo bakrene sekire pomenilo višji status lastnika v tedanji družbi. Lastnikom kulture sekire so bile zaupane večje odgovornosti; bili so očaki, starešine in gospodarji rodu ter njihovi sinovi.

O AVTORJIH IN SODELAVCIH

Petr Jandáček je pobudnik prvotne zamisli zgodbe (in avtor slikanice v angleščini) o ledenem možu Ötziju. Petr je češkega rodu in živi v ZDA, kjer poučuje umetnost v srednji šoli v Novi Mehiki. Njegov konjiček je kiparstvo in predstavitev »chautauqua« primerka posebitve Ötzija za razne izobraževalne in znanstvene ustanove, za televizijske gledalce in civilne skupine, kar je njegov del novo-mehiškega prispevka človeštvu. Dejansko prikazuje, kako so davni neolitski prebivalci lovili, obdelovali zemljo in si nabirali hrano, kako so zanetili ogenj, izdelovali kamnito orodje in vlivali

bakrene sekire. Za mlajše študente je zato pripravil risanko o Ötziju, ki še močnejše pestri njegove predstave. Bogate ilustracije v pričujoči knjigi je v večini Petrovo umetniško delo; (slika Mati Zemlja na str. 46 je delo Jožice M. Gerden, medtem ko je avtor slike na strani 61, umetnik Evgen Guštin iz Slovenije).

Petr Jandáček je skupaj s slovenskim prijateljem Al Arkom iz ZDA sodeloval na prvi mednarodni konferenci venetologov v Ljubljani leta 2001 z referatom »Jezikovne povezave med Baski in Slovani (Veneti) v davnini«, kjer odkriva podobnosti med baskovskim in venetskimi jeziki. Rad poudarja, da je prav on posredno vplival na njegovo zgodovinsko ozaveščeje o Slovenetih kot prvobitnem prebivalstvu srednje Evrope. Seznanil se je z mnogimi viri in študijami o naši venetski preteklosti, zato prizna, da je tako postal tudi sam eden izmed številnih »venetskih spreobrnjencev«. Na mednarodni venetski konferenci leta 2003 v Ljubljani je predstavil referat o izvoru slo-venetskega štetja pod naslovom »Ryme and Reason« (Štetje na desetiški osnovi kot podaljšek štetja na petiški osnovi pri Baskih in Slovanih).

Jožica Marn Gerden je Petrovo slikanico o ledenem možu Ötziju dopolnila v povest »Potovanje skozi čas« in jo trdno postavila v slovenski prostor. Po rodu z Dolenjske, Jožica živi v Avstraliji prek 30 let in se za razvedrilo ukvarja s slikarstvom, literaturo in »slovenstvom«. Prevaja tudi članke in razne študije iz slovenščine v angleščino in obratno, predvsem na temo najstarejše srednjeevropske venetske zgodovine. Njeno posebno zanimanje na venetskem področju je raziskovanje slovenske sorodnosti s šlezijskimi Sorbi ali Wendi, nosilci priznane »kulture žarnih grobišč«, ki se je razvila prek srednje Evrope. Predniki njenih »vendskih« prijateljev in znancev so se priselili v Avstralijo iz Šlezije in Saxsonije pred 150 leti in njihovi potomci so še danes ponosni na svojo slo-venetsko preteklost in vneto raziskujejo svoje korenine.

Leta 2001 je sodelovala na prvi mednarodni konferenci venetologov v okviru Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani s študijo »Veneti v Avstraliji« (o »nemških« priseljencih v Avstraliji oz. šlezijskih in saških Vendih) in na drugem posvetu leta 2002 s študijo »Prvobitnost Venetov srednje Evrope«. Jožica je urednica debatne internetne strani VENETI-WENDS-WINDISCHE pod naslovom <http://forums.delphiforums.com/VENETI> in tako je postala »spreobrnjena Venetka«.

ZAHVALA SODELAVCEM

Pri nastajanju povesti in knjige se zahvaljujema prijateljem in sodelavcem za raznovrstno podporo, od lektoriranja, kritike, do dobrih in vzpodbudnih besed ter izkazano potrpežljivost: prof. Antonu Perdihu, dr. Marku Dvořáku, gospodu Jožetu Prešernu, prof. Marti Špes Skrbiš, gospe Miri Šekoranji, gospodu Antoniju Ambrožiču in patru Ivanu Tomažiču. Posebno se zahvaljujema tudi založniku gospodu Stanislavu Kodriču za največje delo in odgovornost – tiskanje knjige in za vse sitnosti in skrbi v zvezi s tem.

Petr Jandáček iz ZDA in
Jožica Marn Gerden iz Avstralije

Jožica Marn Gerden in Petr Jandáček

POTOVANJE SKOZI ČAS

Povest o ledenem možu Ötziju iz Tirolske

Prelom in oprema:

ONZ Jutro

v sodelovanju s Karmen S. Žnidaršič

Izdala in založila:

Založništvo JUTRO, Ljubljana

Za založbo:

Stane Kodrič

Pokrovitelj izdaje

Računalništvo SAOP

Celostne poslovne informacijske rešitve

SAOP računalništvo d.o.o., Cesta Goriške fronte 46, 5290 Šempeter pri Gorici

WWW.SAOP.SI

Naročila:

JUTRO d.o.o., Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 LJUBLJANA

Tel.: (01) 561-72-30, (041) 698-788 • Faks: (01) 561-72-35

E-pošta: jutro@siol.net • WWW.JUTRO.SI